

NAPREJ

Glasi Socialistične stranke Jugoslavije.

Beli teror.

Stavka žagarjev v Bos. Dubici se nadaljuje v polnem obsegu, ker uprava podjetja noče pristati na upravičene zahteve delavcev in ker se trudi z vsemi silami zrušiti delavsko organizacijo. Ker so pa bila vsa prizadevanja podjetja zaman in ker ni tudi nič pomagalo, da so najeli stavkokaze, je uprava poklicala na pomoč državno oblast. In zares se je postavil okrajni glavar popolnoma na stran tega izkoriščevalnega podjetja ter je začel brez kakšnega povoda uradno postopati proti stavkujočemu delavstvu in njegovim zastopnikom. Zastopniku okrajnega glavarja je zadostovalo, da je podjetje izjavilo, da ne smatra več stavkujočih delavcev za stranko, proti kateri se mora držati ugovor. Z vso silo se je vrgel na gosposdarsko oslabiljene delavce, ki se borijo za svojo pravično stvar. Zastopnik Splošne delavske zveze sodrug Spiro Gojšina je dobil povelje, da mora zapustiti v **treh urah Bos. Dubico** in da mora prekiniti vsako zvezo z delavstvom. To so mu javili v sledečem škandaloznem odloku: Glavar okraja Bos. Dubica v Bos. Dubici. Št. 635/prez. 1922. l. dne 15. avg. 1922.

Gospodu

Spiru Gojšinu,

tajniku banjaluške Delavske zveze
v Bos. Dubici.

Ker je ravnateljstvo parne žage »Una« d. d. v Bos. Dubici s svojim dopisom dne 14. avgusta 1922. l. obvestilo okrajno glavarstvo, da je prekinilo pogodbe z delavci, ki se nahajajo od 24. julija t. l. v stavki, ter da jih ne smatra več za svoje delavce, je s tem Vaše poslanstvo končano.

Ker nima več smisla, da se pogajate z ravnateljstvom žage »Una«. Vam v interesu javnega miru in reda ne dovoljujem občeati z nezaposlenim delavstvom na teritoriju okraja Bos. Dubica.

Ker se je treba upravičeno bati, da bi nezaposleno delavstvo motilo javni mir in red in da bi postalo nevarno za tuje imetje, in ker se moramo nadalje bati, da bi potegnili v borbo za delavske pravice nezainteresiran stan, kakor meščanstvo in kmete, čimer se tudi ogrožuje javni mir, Vas pozivljam, da zapustite mesto in okraj Bos. Dubica najpozneje danes do 2. ure popoldne.

Neizvrševanje te naredbe se bo kaznovalo kot neizvrševanje uradnih ukazov z zaporom od 20 dni in z izgonom v pristojno občino v smislu polic. statuta od 1916. leta.

Zastopnik okr. glavarja:

Marko Šujica, zapisnikar.

Na stavkujoče delavce pa, ki niso pristojni v Bos. Dubico, so pa naslovili sledeči razglas:

Razglas!

S tem zapovedujem vsemu nezaposlenemu delavstvu parne žage »Una«, ki ni semkaj pristojno, da se danes ob 6. uri odstrani iz področja mesta in okraja Bos. Dubice, ker je ravnateljstvo te tvornice javilo okrajnemu glavarstvu, da vas ne smatra več za svoj delavstvo in da so pogodbe z vami neveljavne.

Neizvrševanje te naredbe se bo kaznovalo po polic. statutu 1916. leta ter z izgonom v pristojno občino.

Delavci lahko pridejo po svoje delavske knjižice na okrajno glavarstvo do 5. ure popoldne.

Zastopnik okr. glavarja:

Marko Šujica, zapisnikar.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 10 Din, za inozemstvo 20 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 80 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

To sramotno in povsem neopravičeno postopanje okrajnega glavarstva je izzvalo upor vsega prebivalstva v Bos. Dubici, ki je radi tega brez razlike strank poslalo sledeči protestni brzojav Ministrstvu notranjih poslov:

Ministrstvu notranjih poslov v Belgradu!

Izzivanja ter nestrpna samovolja zastopnika okrajnega glavarja Marka Šujica proti meščanom in delavcem je neznosna. Prosimo, da se ta nesposobni človek odstrani, ker odvrčamo v nasprotnem slučaju vsako odgovornost za eventualne izgrede, ki bi jim bil samo on povod.

Slede podpisi meščanov in delavcev.

Če se nad takim postopanjem zgrajajo celo meščanski elementi, potem si lahko mislimo, koliko krivic se je zgodilo tamošnjemu delavstvu. Jasno je, da je postal zastopnik državne oblasti navaden najemnik tuje in sovražnega kapitala. Jugoslovanski orožniki morajo torej naperiti svoja bodala na stavkujoče jugoslovanske delavce, ki se borijo za skorjico črnega kruha, da zadovoljijo pohlepom črnožoltih trotoz s čim boljšimi dividendami. Posestniki, popolnoma črnožolta pasma, ki so nastajali po svojih pisarnah in ravnateljstvih vsemogoče k. u. k. tipe, propale oficirske tipe, med katerimi se nahaja na pr. zagrebški Tegethoff — znan radi svojega »junaškega« obnašanja na veselici črnožoltih častnikov v Zagrebu — ti posestniki so veseli, kaiti prezirani »balkanci« napravljajo zanje red med raio! In da je ironija še večja, se sklicuje okrajno glavarstvo na policijski statut iz 1916. leta!

Take stvari se dogajajo v državi Jugoslaviji, štiri leta po narodnem osvobojenju in ujedinenju!

LISTEK.

Križev pot italijanskega proletariata.

(Konec.)

Nasprotje razredov je v Italiji zelo ostro. To dokazuje ne samo državljanska vojna, to dokazuje tudi žalostno stanje peterih demokratskih strank od Salandre in Giolittija na do Nittija. Na drugi strani: katoliška ljudska stranka združuje v sebi še vedno pristne proletarske elemente in konservativne, reakcionarne veleposestnike. To, da imajo zadnji v parlamentu veliko besedo ne opravičuje dejstva, da zasledujejo fašisti po deželi popolare nič manj nego socialiste, da se borijo katoliški poljedelci skupno s socialističnimi organizacijami. Sovražnemu vedenju socialistov v parlamentu, ki so šli tako daleč, da so vedno glasovali proti vlad in da so odklanjali vsako skupno delovanje

s popolari, tudi v posameznih vprašanjih, temu vedenju gre krivda, da so se potisnili popolari vedno bolj na desno stran.

Podčrtati se mora vsaka beseda Serratievega članka v katerem biča občudovanje in zaupanje, s katerim gledajo danes posamezni socialistični činitelji — s tem sledijo razpoloženju mas — na D'Annunzia in Nittija. Pa ravno radi tega bi ne smeli trezni maksimalisti povzdigniti tega za načelo, da žigosajo vsako sodelovanje z enim ali drugimi kot zločin. Mogoče pa je, da je to najtežje vprašanje, da pripada skoro vsa parlamentarna frakcija desnemu krilu. Strankino vodstvo to je obsodilo na popolno brezdelje, ker se je balo, da bi frakcija ne mogla združiti taktičnega dela z načelnim ustavljanjem proti desnoscilistični koalicijski politiki. Upor frakcije je moral nastopiti.

Da vodi nasprotno ustavljanje do kolaboracije ne pa do razkola v stranki, to lahko upamo predvsem radi tega, ker ne

bi — kakor je Turatti izrecno izjavil — vstop socialistov v vlado ničesar koristil, in ker nima za to praktičnih predpogov. Nasprotno pa lahko kakor aktivna, ne povsem negativno orientirana parlamentarna taktika, ki bi hotela združiti popolare in del demokratov pri izvrševanju gotovih minimalnih zahtev, potisne na levo velike mase malomeščanstva, ki se zaradi nezastlišanih izgredeov fašizma odvrčajo od nje in ki delavstvo v najbolj tlačjenih pokrajinah tudi moralčno podpira. Prav tako bi taka taktika združila socialistično stranko s strokovnimi zvezami preko vseh preprirov za skupni boj, kar bi zopet ojačilo skupno delovanje. Mnogo, ali vse je od tega odvisno, bo li maksimalistična frakcija stranke, ki se sedaj bavi s programom za kongres, stopila pred ljudstvo s takim programom, ki se bo oziral na gori omenjena razmišljanja in ki ne bo teoretično, temveč praktično in stvarno združil vse strankine smeri k skupnemu delovanju.

Politične vesti.

+ V Beogradu se je vršil preteklo nedeljo shod delavstva proti neznosni draginji. Poročala sta ss. Topalović in Kovač.

+ Na Češkem je izbruhnila rudarska stavka, ker so hoteli delodajalci znižati mezde za 25%.

+ V Münchnu so pred vojnim muzejem slovesno sprejeli feldmaršala Hindenburga, ki se je vozil skozi mesto v bavarske gore. Monarhizma Wirthova vlada še ni iztrebila.

+ Proti moskovski smrtni obsodbi je še poslala svoj protest socialistična stranka v Zedinjenih državah, socialistična stranka na Letskem, potem delavstvo, zbrano na protestnih zborih v mestih ob baltičkem obrežju ter strokovna zveza v Charleroiu, ki zastopa 50.000 delavcev.

+ Strokovno - politična internacionala poljedelskih delavcev je otvorila v začetku prošlega tedna svoje zborovanje na Dunaju. Udeležili so se tega zborovanja zlasti nje zastopniki iz Nemčije in zapadnoevropskih držav. Dasi je internacionala še čisto mlada, vendar ima že danes preko dva milijona organiziranih članov, kader socialistične razredne zavednosti. Na četrtkovem zasedanju so zborovalci sprejeli ostro protestno resolucijo proti obsodbi ruskih socialno - revolucionarnih mučnikov s strani boljševiške krvave justice.

Dnevne vesti.

II. Ljubljanski velesemenj se vrši od 2.—11. septembra t. l.

Da se vendar enkrat javno spoznamo. V četrtek, 3. t. m. se je ponesrečil na avtomobilni vožnji nadpivar pivovarne »Union«. Pogreb bi se moral vršiti v soboto 5. t. m. Ker pa je bil nepozabljen pokojnik zelo priljubljen pri delavstvu, ga ni mogel trpeti g. Floriančič, podravnatelj pivovarne »Union«. Zares sramotno je, kako se je hotel maščevati nad pokojnikom. Sam je prevzel vodstvo za izvršitev pogreba. Prepričati je hotel, da bi se delavstvo udeležilo pogreba in tako pokazalo svojo liubezen in spoštovanje do pokojnika. Glavnemu zaupniku, ki je prišel po informacije, je rekel, da se bo vršil pogreb ob 5. popoldne, ob 4. pa naj preneha z delom. Kdor hoče, se lahko udeleži pogreba, sicer pa, da se je pokojnikova soproga izrazila, da ji je vse eno, če se kdo pogreba udeleži ali ne. Ko je zaupnik to povedal delavcem, le ti niso hoteli verjeti, da bi bila kaj takega rekla pokojnikova soproga. Prepričani so bili vsi, da si je to le izmislil g. Floriančič, ki bi se še rad maščeval nad pokojnikom, ker ga ta ni hotel poslušati, ko mu je zapovedal, da mora šikanirati delavstvo. Delavstvo pa je protestiralo proti temu s tem, da je onoldne prenehala z delom in se dostojno udeležila pogreba. G. Floriančiču pa svetujemo, naj človeško postopa z delavstvom, od katerega živi. Če ne, pa bomo še večkrat govorili v javnosti. Sedaj imamo v podjetju organizacijo. Gosp. Floriančič ne bo ljudi metel na cesto, kakor je to delal pred vojno. Ne damo se več šikanirati od nekaterih gospodov, zavedamo se, da živi ves svet od delavskih rok!

Pivovarniški delavci.

Klečeplazstvo. Hudi so časi za delavstvo in sicer tako, da je del onega delavstva, s katerim skupaj sem si služil kruh, bil primoran poseči po svojem zadnjem orožju — stavki, da si ohrani vsaj nekoliko pravic do človeškega življenja. Stavka pa ni zmerom samo nesreča. Delavec, ki mora drugače dan na dan garati drugim za dobiček, si za časa stavke marsikaj napravi sam za se, si malo oddahne, ima čas pre-

mišljati in ima tudi čas in priložnost, da stori nekaj za svoj zaslužjen razred in za svoje sotrpinke. Ker sem imel tudi jaz v stavki preveč časa, sem šel med delavstvo drugih krajev. V prvi vrsti me je seveda zanimalo, zakaj se delavstvu tako godi, da sicer celo svoje življenje gara in ustvarja, da pa na posled nima niti toliko pravice, da bi se smelo boriti za svoj človeški obstanek. To, kar sem spoznal na svojem potovanju, me je privedlo do tega zaključka, da si je delavno ljudstvo svoje nesreče v največji meri samo krivo. Med drugim sem prišel tudi v neko industrijsko predmestje. Zvedel sem tam, da se je inženir, vodja nekega podjetja, poročil ter odšel na dopust in potovanje. Ko se je vrnil, so mu delavci napravili pri vходу v tovarno lep slavalok za sprejem. Ti delavci so bili večina zaupniki, ki so se hoteli na ta način hlapčevsko in ponižno prilizovati Torej zaupniki, katerim delavstvo zaupa izboljšanje svojega položaja potom svojih »bojevnih« organizacij, ti zaupniki boljzljivo klečeplazijo. Kakšno hrbtenico ima potem šele ostalo delavstvo? Kdo pa tebe sprejema s slavalokom pri tvojih porokah? Beda in pomanjkanje sta največkrat tvoja usoda že v prvih dnevih tvojega zakonskega življenja. Nihče od tistih, ki imajo vsega v izobilju se ne zgane za te. Zakaj pa še klečeplazijo? Morda radi tega, ker s svojim pridnim delom vzdržujete celo svoje življenje dan na dan ves današnji družabni red, da potem nazadnje nimate pravice do najnujnejših življenjskih potreb med katere spada tudi zakonsko življenje? Uboga para! Pa ne samo industrijsko delavstvo klečeplazijo in se prilizuje na nečloveški način. Tudi na kmetih obstoji malikovanje in lizunstvo. — Na svojem potovanju sem prišel zvečer v neko kmečko vas, ko se je ravno začel slavnosten spredel in ko so začeli možnarij pokati. Spredaj so šli trije godci. Za to »godbo« pa dvajset mož požarne brambe v paradi, noseč goreče bakle, za njimi pa ostalo občinstvo, zlasti mladina. Vprašal sem kaj to pomeni in izvedel, da ima drugi dan župan god. Kolikor je meni znano vem, da smo do sedaj imeli zelo malo županov, ki bi si bil zaslužil nekako posebno hvaljeznost od strani občinarjev, zlasti pa revnih, še manj pa je takih, ki bi si bili zaslužili kakšen pomp ali podoknice ob priliki svojega godu. Mogoče, da si je slučajno ta župan pridobil večne zasluge s poštenim in požrtvovalnim delovanjem za dobrobit svojih večinoma revnih občinarjev. Pa tudi takrat, če bi bilo to res, bi to bilo njegova uradna dolžnost in bi ne bilo treba podoknic in klečeplazstva od strani občinarjev! Ampak ljudje se kaj radi ponižujejo in prilizujejo na tako pasji način, mesto da bi s poštenim delom in rednim obnašanjem dokazali svoje človeško dostojanstvo. Še preveč imamo v sebi srednjeveške suženjske krvi. Še za nas velja besede pesnika, ki je svojčas delavnemu ljudstvu napisal: »... in za lonca slabega riža ponižno palico liže, ki ga je večkrat tepla.«

Pri režimskem koritu. Prejeli smo sledeči dopis: Metode današnjega režima presegajo že vse meje. Do danes nimamo primere za takšno politično nemoralno, brezplodnost, nesposobnost in za toliko spletkarij. Vse kar more meščanski režim državotvorcev in reacionarcev storiti, vse je storil. Ni ga sredstva, tudi najbolj umazana in najbolj ogabna ne, ki bi se ga ne posluževali ti politični jezuiti. Nobena napaka, noben poraz ali škandal jih ni mogel zapoditi od korita, ki so ga napolnili s trudom in znojem delavstva. Kraljeva poroka je bila povod, da so ljudstvu zopet praznili žepa. Nikola Pašić in njegovi ministri so se pa šopirili, da je bilo smešno, če bi ne bilo žalostno. Izdajali so milijone dinarjev za dekoracije, zastave, uniforme, parade; ljudstvo pa hira in umira. Španski ceremonlal, beli konji in zvišana civilna lista, vse na račun izkoriščenega in izžemanega ljudstva. Ko je bila kraljeva poroka pri kraju, so ti ljudje našli takoj drugo »državotvorno delo«. Na dnevnem red je prišla Stejičeva afera. Skuhali so iz tega kar kabinetno uprašanje; ali Stejić ali pa mi, tako je pisalo njihovo časopisje. Minister pravde Laza Marković je potoval na Bled in zopet nazaj. Grozili so z odstopom kabineta, če bi kralj pomilostil Stejića. In končno! Kralj je pomilostil Stejića — ministristvo pa je ostalo. Če v zasebnem življenju človek ne drži besede, ga imenujejo neznajneža. Kako bodo imenovali še le te glave v državi! Ta politični režim, ki je uvedel batine, vsemogočnost orožnikov in policije, se je naučil tudi politične krivice na smrt obsolati. Človeško življenje nima za ta režim sploh nobene vrednosti. Vsak dan slišimo o kakih novi aferi, toda režim se ne odmakne od korita. Koliko časa bo delavno ljudstvo to še trpelo? Delavci odprite oči, pa sami odstranite to korito!

Dne 1. julija 1922 je stopil v veljavo novi zakon za bolniško zavarovanje delavcev. Poslovalnice ljubljanskega okrožnega urada pa še do danes najbrže nima-

jo nobenih natančnih navodil in se bolnikom izplačuje boleznina še vedno po starem, akoravno se prispevkji od 1. julija 1922 že predpisujejo po novem zakonu. Naredba ministra za socialno politiko z dne 3. junija 1922, števil. 1077 § 1. pravi, da se mora zavarovanje delavcev izvajati od 1. julija 1922 dalje po vsem območju kraljevine SHS, in sicer po odredbah tega zakona. Zakaj se potem ne izvaja, ako je zakon tukaj, ki to predvideva, oziroma, ki to določuje? Ali so danes zakoni samo, da se blišče po papirju, ali da se tudi izvajajo? Ker se nam zakon zdi res zakon, ker hočemo spoštovati zakonodajni odbor vsaj takrat, ko sklepa zakone za delavske pravice, ne moremo prenašati dalje, da bi se delalo tako samovoljno, temveč zahtevamo, da se izvršujejo točno vsi predpisi zakona. Okrožnega urada v Ljubljani je prva oziroma bi bila prva naloga, da takoj izda vsem svojim podrejenim poslovalnicam natančna navodila, da bi dobil delavec v slučaju bolezni tisto, kar mu zakon predvideva. Ako ima delavec pravico da sme takoj, kakor zakon stopi v veljavo, po njem tudi bolniške prispevke plačevati, mora imeti tudi pravice do dajatev v slučaju bolezni po tistem zakonu.

Zavedni proletarec.

Odkritje perpetuuma mobile. Ing. chem. Ivan Tuma nam je poslal dopis, v katerem sporoča, da je izumil stroj, ki bo preobrazil svet: Po treh letih težavnih in mnogobrojnih poizkusov se mi je posrečilo konstruirati stroj, katerega žene zemeljska privlačna sila in kateri se pomika periodično. Princip je uporaba teže na eni strani, a dviga (Auftrieb) na drugi, katera dva se periodično menjavata. Stroj je oferiran dvema velikima tvornicama Solvay Sodi v Bruselj in anonimno drugi ustvarjajoči se tvrdki. Čitatelje bo najbolj zanimalo, kake posledice ima to odkritje v moderni tehniki. Prva teh je: energija je skoraj zastoni, dragi premog se omeji povsod v uporabi. Ta omejitev seže tudi na drva in kurjavo, ker bo privatniku bolj praktično, imeti strojček od par HP v kleti kot tekati za premogom in drvmi ali za dragim tokom vedno nesigurne električne centrale. Še veliko večje posledice ima na stvar v veliki industriji. V Franciji so iznašli metodo, voditi plavže mesto s koksom z električno silo, tako da bo železo za dobivanje teh strojev električno delano in veliko ceneje posebno ker gravitacijski stroji sam daje tudi elektriko.

Ministristvo za šume in rude dobi 5 milijonov dinarjev kredita za nabavo in izdelovanje žične železnice Bosanska Rača - Slavenska Rača.

Stroški novih državnih zgradb. Za novo zgradbo ravnateljstva državnega računovodstva v Beogradu je odobrenih 16.430.495 dinarjev. Družba se bo vršila 12. septembra.

Društvo fotografskih amaterjev za celo kraljevino SHS so osnovali v Zagrebu. Cilj tega društva je napredovanje amaterske fotografije, izpopolnjevanje začetnikov, predavanja, fotografske razstave, izdajanje knjig in lastnega glasila, skupni izleti v svrhu fotografskih študij itd. Interesenti naj se prijavijo pri »Društvu za promet stranaca« v Zagrebu, Trg 1, 15.

Ljubljana.

Redna odborova seja ljubljanske podružnice »Svobode« se bo vršila v petek, 25. t. m. v prostorih centralnega tainištva »Svobode«.

Godba dravske divizije. Prejeli smo sledeči dopis: Vseposod slovi godba dravske divizije, katero vodi g. kapelnik dr. Čerin. Vendar pa moramo ugotoviti, da igrajo nekateri njeni oddelki pod vsako kritiko. Tako n. pr. slovi v tem oziru oddelek, ki igra v »Kinu Ti voli«. Godba dravske divizije je prvovrstna v Ljubljani in bi bilo pričakovati, da odpomore svojim nedostatkom.

Društvo stanovanjskih najemnikov za slovenijo, opozarja, da se vrši prihodna javna od-

borova seja v sredo dne 23. avgusta t. l. v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta števil. 12, pritlično, desno.

Celje.

Duhovitosti iz celiske »Nove Dobe«. Na naslovni strani je »ženski« članek g. Ivana Bizjaka. Upamo, da ga bo g. državni pravdnik dobro prečital ter nastopil v obrambo jugoslovanskih zakonov, sodišč in sodnikov, da bo ta zagovornik oderuštva čutil § 103. in 104. srp. kaz. zak. Če so bili naši sodrugi zaradi idealnih stvari obsojeni po istem zakonu (glej slučaj sodruga Leskoška — zaradi antialkoholne propagande), zakaj bi takih ljudi ne obsodili? Gospod urednik Šimnic pa bi javnemu mnenju mnogo manj škodoval, če bi v izvrševanju svoje dolžnosti ekspediral take dopise — v koš. Uradništvo bodi dosledno — ter ne sedaj za isto strankino mizo z ljudmi Bizjakove sorte! — Zaradi tankovestnosti urednika Šimnica je v »Novi Dobi« zagledal luč sveta članek, v katerem meni neki dopisnik, da tvori višek obrtne razstave v Celju Bernardijeva gostilna in sosedna točilnica piva. Kakor je videti, je popivanje v Celju menda še premalo organizirano — zato mora »Nova Doba« še bolj širiti demokratsko moralno. — Za intenzivnejše širjenje kulture je vstopnina za siromake — vojake in delavce po 1 in 2 Din — mesto zastoj. Napredujemo!

Mestni in okoliški celjski soc. občinski odborniki imajo medklubovo sejo v ponedeljek, dne 28. t. m. ob pol 8. zvečer v hotelu »Balkan«. Udeležba je vsled važnega dnevnega reda dolžnost!

Nervoznost celjskih demokratov. Silno so nervozni in to že par mesecev opazujemo. Kakor hitro jim serviramo kakšno resnico, pa so že na pol znoreli. Ko smo se drznili malo drugače misliti, nego oni o obrtni razstavi in smo povedali samo svoje mnenje o vrednosti obrtne razstave za delavce, so se tako razburili, da so celo našo kritiko priobčili v »Novi Dobi«. — Gospoda, kompliment za reklamo! Radovedni smo, kaj bi storili, če bi bilo zapisano v »Napreju«: Ponatis prepovedan. Gotovo bi se obesili od same norosti.

Iz mezdne gibanja pekovskih pomočnikov. Kruh, katerega pečejo pekovski pomočniki na svoj račun v Korenovi pekarni, je izboren, težak, kar srce se nam posmeji, ko ga gledamo. Pekovski mojstri pa pečejo sami iz bele moke »črn« kruh. Kadar ga ješ, je grenak, ali pa na pol surov. 18. t. m. so se pekovski mojstri sestali, da bi se pogajali, pa so se baje skregali. Mi si vedno želimo takega stanja, bomo imeli vsaj dober kruh v Celju.

C. kr. okrajno sodišče v »St. Marein bei Erlachstein« je povabilo nekega našega sodruga, da pričule. No, fašisti!

Celjski javnosti, konsumentom kruha in peciva v znanje. Pekovski pomočniki stoji že od 16. t. m. v stavki. Mojstri, katerih pomočniki stavkajo, prinesejo kljub stavki, prav majhno količino peciva dnevno na prodaj. Kdo dela kruh! Večina mojstrov ni niti več navajena delati, kaj šele da bi sama izdelala, če iz tehničnih ozirov toliko kruha! V prvi vrsti moramo iz zdravstvenega ozira opozoriti javnost in mestni fizikat, zlasti pa inšpektorja dela na bolne stavkoke: Achleitner ima vajenca Franca Planinška, ki je vsled jetike v najvišjem štadiju poln nekakih infekcijskih hrast, dobil dolihi bolniški dopust. Za rešitev situacije svojega nepoštenega ravnanja pri mezdnem gibanju, je Achleitner

poklical Planinška k delu. Od nedelje naprej dela infekcijsko nevarno bolni pomočnik oziroma vajenec, še boljše rečeno stavkokaz, kruh za celjske konzumente. Pri pekovskem mojstru Feiglu dela stavkokaz bivši Westnov delavec, znani škrofuloz Hribaršek Avgust. Istotam dela posestnik in branjar, železničar Sotošek Josip. Železničar, ponoči pri peku, podnevu pa pri rednem delu, toži utrujen, da je lačen in da ne more vzdrževati fizičnega napora v službi. Kaj poreče k temu postajenčelstvu in železniška delavska organizacija? Lesjak, znani poveljni hišni posestnik, pa fuša s svojim »Kislm Janezom« — Janezom Čretnikom — (stavkokaz) posestnikom v Galiciji pri Celju, ki ima skoro več premoženja kakor Lesjak sam, ter s tem kvari oziroma onemogoča pekovskim pomočnikom izkoriščati svoje kvalifikacijsko znanje. Dne 21. t. m. je zopet dobil enega, kateri bo gotovo pri oblasti naznanjen za hlapca (ne pomočnika) kakor je že »Kisl Janez«. — Ivana Vošnjak si pomaga seveda z narodno socialističnim pristašem, pekovskim pomočnikom Joškom Oblišerjem, ki stavkokazi po receptu svojih učiteljev — narodnih demagogov. — Janič se spozna samo na bajonete; zato stavkokazi pri njemu pekovski pomočnik, ki je zadnjič pred 30 leti izvrševal svoj poklic, potem bil vestni, danes vpokojeni orožnik. — Lopan si je pa kar kratkomalo izposodil pomočnika od »Ungvara« iz Vojnika in žnjim vred komaj izdela pogodbeni kvantum kruha za bolnišnico. Še enega nam ni bilo mogoče dobiti pri delu, toda opravičeno sumimo, da je Westnov delavec Mastnak Mihael tudi stavkokaz pri Lesjaku. — Oberžan si pomaga na ta način, da upreza pri nočnem delu svojega Edija Žerjava, ki je istočasno vajenec v neki trgovini. Javnost naj sodi! Oblasti pa naj uradujejo in preprečujejo, mogočno razširjanje bolezni! Konzumenti naj kupujejo kruh samo v pekarni stavkujočega delavstva, in sicer pri pekovskem mojstru Korenu.

Knjižnica »Svobode« v Korenovi pekarni v Gosposki ulici je odprta vsak delavnik nepretrgoma od 8.—19., ob nedeljah in praznikih pa od 8.—12. Sodrugi, knjižnica je najmodernejše urejena. Obiskujte knjižnico! Knjige vas bodo izobrazile!

Maribor.

Misel, ki jo je treba pozdraviti, Mariborska občinska uprava je sklenila, da otvori v najbližjem času na Rotovškem trgu mestno mesarno, v kateri se bo prodajalo meso po nabavnih cenah. Ta korak je treba pozdraviti, ker bo prav gotovo uplival na to, da bodo začeli mesarji po bolj človeških cenah prodajati svoje blago konsumentem krogom. Kakšnih uspehov je pričakovati, je razvidno najbolj iz dejstva, da stane kilogram govejega mesa v tujski mestni mesarni 44 K, dočim ga dobivamo tukaj od mesarijev, ki se vedejo še kolikor toliko »solidno«, po 60 do 64 K. Ta primer, ki ga navajamo iz »Volksstimme«, pove vse. Edino na ta način, da bo občina posegla praktično v neomejeno kraljestvo odiranja s strani pridobitnih krogov, bodo začele cene padati. Nesramnost pridobitnih krogov je dosegla res že skrajno mejo. Povemo naslednji slučaj: Pred par dnevi so tukajšnji peki na nerazumljiv način zvišali cene kruhu do 30 K za kilogram. Takoj, ko se je pojavila ta vest, je moka po vseh trgovinah »zmankala«. Stvar se je zgodila v tako čudnih okoliščinah, da je smatrala celo policija kot potrebno, da intervenira. Šla

je preiskovat — našla seveda ni ničesar, najmanj pa skritih zalog moke. Koncem preteklega tedna pa se je moka po trgovinah nenadoma zopet pojavila — po 34 do 36 K kilogram! Pika.

V Mariboru, kjer ne manjka kapitalistov vseh kalibrov, bi ne smelo biti pomanjkanja raznih socialnih ustanov, če je kapitalistični red res socialno pravičen, kakor trdi buržoazija. Kako je pa s tem, nam dobro dokazuje naslednje: V petek je hotela neka delavka v obupu vreči svojega šestmesečnega nezakonskega otroka in sebe z dravskega mostu v Dravo. Komaj da se je nekemu stražniku v zadnjem trenutku posrečilo, da je izvršitev tega groznega dejanja preprečil. Sedaj bi pač bila dolžnost merodajnih faktorjev, da bi poskrbeli za mater in njenega otroka. Ampak ti merodajni krogi so v veliki zadregi, ker nimamo tukaj n. pr. niti najprimitivnejšega zavoda za dojenčke in kaj šele kaj drugega! Zgodilo se je tako, da so ji za to noč dali zavetišče na — policiji, za nadalje pa »se bo poskrbelo«. Sploh nadomešča v Mariboru vse socialne dobrotelne ustanove — policija. Zadnjič smo poročali o tisti šivilji, ki se je zgrudila in onemogla ležala na javni cesti, in ni nihče vedel, kam bi revico spravili, ker je v bolnico niso hoteli. Ko je tako par ur ležala, so se na policiji posvetovali, ali bi je ne spravili, če drugam ne gre, vsaj v — policijski zapor... Bog varuj, da bi tukaj proletariat zahteval remedure! Takoj bi v »Taboru« stala notica, da je taka zahteva organizirano nasilstvo, ki ga je treba paralizirati s knuto in bombami.

Amerikanska delavska vprašanja.

William Z. Ripley, profesor za narodno gospodarstvo in zgodovino narodov na Harvardovi univerzi, piše v »The Survey«:

Delavsko vprašanje v Zedinjenih državah se ne da primerjati z razmerami nobene druge dežele. Popolnoma neobičajna sestava prebivalstva v Zedinjenih državah zahteva za svojo rešitev čisto posebno postopanje. Vsakdo, ki se bavi z ameriškimi delavskim vprašanjem, opazi vpliv naseljevanja iz Evrope in od drugod. Toda vmes so še druge posebnosti. Ena izmed teh je množina držav v Zedinjenih državah. Vsaka teh držav je sama in s svojo lastno zakonodajo uravnala razmere med delavci in delodajalci. Te različne odredbe so večinoma nastale v času, ko so bile razmere v industriji bistveno enostavnejše kakor danes. Današnja sodišča pa se držijo teh odredb pri razsojanju o veljavnosti sedanjih zakonov, kakor je n. pr. sklepanje kolektivne pogodbe, zastražanje delavnic od strani stavkujočih delavcev itd. To vse sili ameriške delavske organizacije, da pritiskajo na delodajalce; za te odnose in razprave pa pomenja ta raznovrstna sestava prebivalstva veliko zlo.

V strokovnih zvezah se pojavljajo narodna nasprotja. Iz tega nastajajo spopadi, za katere so odgovorni delavci, kar na ni v vsakem slučaju pravilno. Tako so n. pr. na zadnjem obnem zboru strokovne zveze v Cincinnati odločno zavrgli predlog židovskih delavskih zvez, naj protestirajo proti sedanjemu načinu omejitve priseljevanja.

Kako izkoriščajo delodajalci narodne razlikosti, kaže sledeči primer: zelo veliko obratov skrbi za to, da nista nikdar dva delavca iste narodnosti skupno za-

poslena. To pa ovira delavce pri kritiziranju svojega položaja; ovira jih združiti se in staviti delodajalcem svoje zahteve. Pripeti se tudi, da sestavljajo podjetniki čete stavkokazov po njihovi narodnosti. Te pošiljajo proti stavkajočim druge narodnosti, s katerimi se ne morejo sporazumeti. Posledica tega je bila večkrat, posebno pri stavkah rudarjev, da je prišlo do krvavih spopadov med pripadniki različnih narodnosti.

Nadalje pa je radi tega človeškega konglomerata zelo težko uveljaviti delavske zakone; tozadevni lepaki po tovarniških prostorih, bi morali biti natiskani v več kakor petdesetih jezikih. Nadzornikom je nemogoče ovaditi delodajalca radi prestopka 54-urnega dela ali zakona o zaščiti dece; kajti moral bi to dokazati z mezdinimi listami, na katerih se pisava imena kakega delavca vedno spreminja.

Tudi delavskim organizacijam nastajajo težkoče iz te babilonske zmešnjave jezikov. Svoje letake morajo tiskati v več jezikih in povečati število agitatorjev. K temu pride še zadrega, ker je težko dobiti v kritičnih časih istočasno zbirališča za narodnostne oddelke v eni in isti strokovni zvezi. Pri zadnji stavki tekstilnih delavcev n. pr. je bilo samo v enem kraju 15 odborov za vse narodnosti, ki so jih

zastopali stavkajoči. Kako lahko je tem ljudem, ki imajo korist od tega, razdvajati delavstvo. In policist, ki je navadno lrec stori svojo dolžnost, kadar pride do spopadov med ljudmi, ki po njegovem mnenju predstavljajo zakon in red, in med »neveščimi tujci«.

Pa tudi med masami se neprijetno udeleštuje ostro narodno nasprotje. Ko so po lakoti na Irskem prišli prvi irski naselelenci v Ameriko in žnjimi tudi beda, in ko so nameravali delodajalci z dobrodelnimi ustanovami napraviti nekako poravnano tedaj so se socialni vidiki delavcev na eni in delodajalcev na drugi strani čudovito oddaljevali. Zato je že po naravnem nagibu ostalo sovraštvo delavskih organizacij napram takim uredbam.

Vpričo takih dejstev in z ozirom na to, da napreduje solidarnost med delavci zelo počasi, se ne smemo čuditi temu, da je delavstvo v Ameriki za leta in leta zastalo za angleškim in nemškim. Kajti težkočam priseljevanja se pridružuje še vraščanje zamorcev, ki je zelo obupno poglavje v zgodovini ameriških socialnih razmer.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Prijeten jajčast okus je znak testenin „Pekate“

Temu dišijo ene, drugemu druge, čeravno so izdelane iz enakega testa.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA STEV. 6

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA
„ZA SHODE IN VESELICE“

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA
TISKANJE CASOPISOV, KNJIG,
BROSUR ITD.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Zahvala.

Podpisana rodbina se iskreno zahvaljuje vsem, kateri so nas podpirali in se udeležili pogreba našega nepozabnega očeta

Anton Pock-a

posebno pa steklarjem iz Hrastnika.

Zagorje, 21. avgusta 1922.

Zalujoča rodbina Pock.

Pridobivajte naročnike

Tovarna

JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4.

Podružnica: Štefenburgova ul. 3.

Maribor
Gospodsk. ul. 38

Podružnice:

Novomesto
Glavni trg

Kočevje
št. 39.

Kopalna sezija!!

Kopalne kostume, hlače, frotir-plačhe, čepice, plavalne masove itd. priporoča

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mesini trg 10.

Ure budilke, n-
ha ke, verižice,
zlatine, srebrni o, ožale
in poročne prstane
kupite najbolje pri

A. Lečnik,

urar in zlatar,
Celle, Glavni trg št. 4

Popravila dobra in točna.
Zlomljeno zlato in srebro plačujem po najvišji ceni.

Barva

vsakovrstno - -
----- blago.

Kemično čisti

obleke.

Svetlolika

ovratnike, zapestnice in srajce.

Najzanimivejše Ljubljanskega velesejma

bode brez dvoma

oddelek št. F 123-124

trgovskega paviljona in razstavišča. Vse najpraktičnejše, najlepše in najboljše, kar je svetovna tehnika v stroki

šivalnih strojev

dosedaj iznašla in preiskusila,

razstavi svetovna tvrdka

! Singer-šivalni stroji ! Bourne & Co.

v svojih paviljonih na ogled. Najmodern. šivalne stroje bo

gonila električna sila

kar prihrani čas in denar.

To ni življensko vprašanje samo tvornice marveč velja danes prihranitev časa in denarja posebno za rodbine.

Obisk

teh paviljonov Vam bo donesl več koristi in zabave kot vse senzacionalne kino-predstave!

Največja zaloga

klavirjev in pianin v Ljubljani.

TVRDKA J. DOLENC,
Ljubljana, Mišerjeva ulica št. 5

se priporoča za nakup najboljših instrumentov izvrstnih tovarn po najsolidnejših in nizkih cenah.

Konsum. društvo rudarjev v Hrastniku

vpisano združba z omejenim poročtvom

sprejema hranilne vloge, ki jih obrestuje po 4 %.

Na podlagi zadnjega računskega zaključka ima 576 članov ter sledeče društvene sklade:

Rezervni delež K 120.20 ·82.

Društveni delež K 17.103·71.

Blagovni promet za l. 1919/20 je znašal K 2.963.093·48. Delež znaša K 100.—.

Član postane lahko vsak.